

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Le az álarcczal.

Az antiszemita párt hallgat a válaszfelirati vita óta. Mit akar? mért hallgat? Ez méltán érdekelheti a társadalmi rend barátait. Annyi egyszer bizonyos, hogy az antiszemita nem azért tömörültek párttá, hogy hallgassanak; ha tehát az első kirohanás után most visszahuzódnak, azt a benyomást teszi ez mireánk, mint mikor a farkas húzódik vissza, hogy aztán prédájára annál nagyobb erővel rohanjon.

Veszedelem rejlik tehát ebben a hallgatásban, mert általában veszedelem már az is, ha egy csoport, mely a parlamentben politikai pártnak gerálja magát, nem mer nyíltan szint vallani, átallja czéljait hangosan kimondani, hanem titkolózik.

A titkolódzás — vakondak politika, és a vakondak politika mindig veszedelmes.

Kétszeresen az, az antiszemitaéknál, a kik a társadalom és rend elleni irányzataiknak már véres bizonyossága van nem egy helyről. A kiontott vér égre kiáltó bizonyossága annak, hogy az antiszemita nem akarnak télenkedni: hallgatásuk tehát azt igazolja, hogy a mit tenni akarnak, azt titokban tartják.

A veszély előérzetével, aggódva gondolunk a titkolódzás ködébe nyult szándéokra, midőn látnunk kellett, hogy nyílt szavak nyomán gyilkosság, rablás, gyujtogatás, lázadás támadt.

Ha nem helyeselnék a felzaklatott szenvedélyek vérben gázoló orgiáit, szólnának, felemelnék tiltakozó szavukat s intenék a népet, hogy a közrendet ne zavarja. De helyeslik. S mert helyeslik, hallgatásuk a további akció előhírnöke, és pedig — miután titkolóznak, készülő akciónak az eddigieknél csak fokozatosabb lehet.

S valóban az is, mert ma már tisztában lehetünk szerzett véres tapasztalatok alapján, hogy az antiszemita nem egyebek, mint az anarchizmusnak, vagy is a társadalmi rend felforgatására törekvéseknek becsempészése a magyar parlamentbe.

A jogegyenlőség nevében izgatni egy vallás ellen, ez a nihilizmus ördöge, mely már az istent ostromolja.

A jogegyenlőség nevében megnyirbálni hazánk állampolgárai azon részének jogait, a kik Mózes hiten vannak, ez anarchizmus, mely másokat rabol meg, hogy maga zsebeljen és osztakozzék a rablott zsákmányban.

Izgatás a tőke ellen, ez a társadalmi rendet alapjában megbontó anarchizmus.

És ez az antiszemita politikája; ez szándékuk, ezek elvei.

A nihil és a romboló anarchizmus. A vallás s a jogegyenlőség és a tőke megtámadása. Épen úgy, mint az Oroszországban és Németországban történik. Csak azzal a különbséggel még is, hogy nálunk a mi anarchistáink és nihilistáink más czég alatt dolgoznak.

Hogy a vallás ellen támadhassanak, a rituális mesét gondolták ki, hogy a tőke ellen zúdítsanak, czégérül állították a zsidót, melynek kezében nagy tőke fekszik. És kiadták a jelszót: üsd a zsidót, és elnevezték magukat antiszemitaéknak.

Mért? mert a nép ezt a jelszót megérti. Ez nem igényel teoriákat, mint a német szocializmus és az orosz anarchizmus vagy a nihil. A magyar nép különben sem fogékony az elméletek iránt, tehát mindjárt a gyakorlati politikán kezdik vele: azon, hogy üsd a zsidót.

Ehhez nem kell egyéb kommentár, mint egy dorong, meg egy szalmacsóva, s ott, a hol lázítók vannak, a nép kezébe ezeket az argumentumokat könnyű becsempészni, kivált midőn a nép vagyoniag oly mélyen hanyatlik, mint nálunk van, s kivált midőn a vagyoni hanyatlással egyforma lépésekben halad az erkölcsi hanyatlás is.

Ilyen tendenciák és ilyen számítás mellett tehát az antiszemitaéknak hallgatásához meg van a kulcs, és ilyen viszonyok között e hallgatás veszélyes, és méltán kelthet aggodalmat mindazok szemében, a kik a valódi jogegyenlőség barátai, s a kik szívéükön hordják a társadalom rendjét és békéjét.

De midőn az imminens veszélynek illetően nyílt jeleivel állunk szemben, méltó aggodalommal kérdezzük, hol késik a kormány azokkal az annyi-szor megígért kivételes rendszabályokkal? Hol vannak a kormány praeventív intézkedései, a melyek a nyílt veszélyt legalább a lehetőségig elhárítják.

Jaj annak az államnak, a melyben a nihilizmus és anarchizmus már a parlamentbe tudott behatolni, és a hol a társadalom eme rendbontói első fellépésükkel tüzet szórnak és vért ontanak.

Ha első fellépésük sikere után már terveikről hallgatnak és szándékukat leplezik, csakis a kormány késedelme lesz az oka, hogy kivételes praeventív intézkedésével a hallgatás szegét a zsákból nem bujtatta ki; az elrablott vagyon és kiontott vérért e mulasztást fogja csak okolhatni a józan politika.

Az újabb fogások.

Az antiszemita izgatók a most folyó budgetvita alatt beszédekben gyakran hivatkoznak a börzére, a mozgó tőkére, mely állítólag zsidók kezében van, és teszik ezt azzal a célzattal, hogy a zsidók egyik foglalkozási ága a nagy közönség előtt gyűlöletessé váljék. Ez nagyrészt már sikerült is nekik, mert a mozgó tőkét és a földbirtokot két külön, egymással ellentétes gazdasági tényezőként állították oda, melyek közül az egyik — a mozgó tőke, — állítólag a földbirtokos és kézműves osztály kiszivattyuzása és tönkretételére törekszik.

Innen van, hogy úgy a kisiparos, mint a nagybirtokos osztályok körében az antiszemita izgatásai legtermékenyebb talajra találtak. A kisiparos **i r i g y s é g b ő l** lett antiszemitává, mert elhítetik vele, hogy a »mozgó tőke, mely zsidók kezében van, hogy a börze, mely a zsidó vagyon üzleti piacza«, egyenesen az ő romlására tör; a nagybirtokos osztály pedig **f é l e l e m b ő l**, mert attól tart, hogy a mozgó tőke és börze operációi őt a nagy uradalmak munkanélküli élvezetének állapotából kizökkentik.

A mozgó tőke elleni gyűlöletet az antiszemita csakhamar a zsidók elleni gyűlölettel hozták kapcsolatba, azzal izgatva, hogy t. i. a mozgó tőke tulajdonképpen zsidó tőke, mert állítólag csupán zsidó birtokosai vannak, és mert a börze üzletei körül állítólag szintén csupa zsidók csoportosulnak.

A nagybirtokok urai, az arisztokraczia, mely kevés kivétellel majdnem mindenütt a feudalizmus elveinek hódol, természetesen első volt, mely az antiszemitizmus izgatásaiból »a mozgó tőke« elleni harc jelszavait kiragadva, leszáll a kisiparos osztály műhelyeibe, de sőt a munkásosztály kunyhóiba is, hogy itt szövetségeseket keressen.

Németországban ép úgy, mint Magyarorszá-

ban, nyomban különböző czimek alatt pártok alakultak, melyek a szociális reformok zászlaját tüzték ki — czégernek, de a melyek tényleg reformokra legtávolabbról sem gondoltak, hanem ellenkezőleg minden törekvésük oda irányult, hogy a régi időket visszaidézzék, és az ujkor szelleme által kezeikből kiragadott jogokat ismét visszanyerjék.

A nép, a munkás, kihez e főuri »szociális reformerek« leereszkedtek, ez esetben is arra volt ki- szemelve, mint sok más esetben is, hogy létrául szolgáljon a saját zsarnoki hatalmának visszaszerzésére. Azért hallottuk a német birodalmi gyűlésen a »munkára való jogot« hirdetni oly ajkokról, melyekből azelőtt rendszeren csak a legmegbotránkoztatóbb szidalmak hangzottak el a munkások ellen, és hallottunk a magyar törvényhozásban egy gróft szociális olajcseppről ábrándozni, melylyel az államgépezet kerekeit megkenni kellene. Hogy e beszédek nem voltak őszinték, azt mutatta a német birodalmi gyűlésen hozott szocialista törvény és minálunk az a magatartás, melyet az olajos főurak a munkáspárt képviselőjével szemben tanusítottak. A munkáspárt itt is, amott is csakugyan átlátott a szitán, és nem hagyta magát félrevezetni a feudalizmus szóvivőinek kaczerkodásai által.

Nem úgy azonban a kisiparos és a kisbirtokos osztály. Ezek közt a mozgó tőke és evvel kapcsolatosan természetesen a zsidóság ellen folytonosan terjed a gyűlölet. A kocsmában, a kávéházban, a megye gyűléstermében, mindenütt hallunk »börze zsidókról« fecsegni és »zsidó mozgó tőkére« rezonirozni.

Érzik, hogy valahol hiba van, de nem tudják, hol? És ekkor jön az antiszemita izgató és azt állítja: ime, a zsidó hogy gyarapodik, csak neki van pénze, csak ő élvez, nektek pedig dolgoznotok kell és még sincs semmitek. A zsidó a börzén gazdagodik, nézzétek a zsidópénzen épült palotá-

TÁRCZA.

Tollhegygyel.

— Az „Egyenlőség“ tárczája. —

A tiszta-eszlári perben európai hirnèvre szert tett nyiregyházi törvényszéki elnök, **K ó r n i s** Ferencz ur — nyugalomba lép, s ezentúl, mint jelentik, »egészen családjának és gazdaságának fog élni«. Megválnak a közélettől, a hol oly szép hirnèvre tett szert. Siratják Ónody, Bary és Péczely uraimék, a kik iránt oly elnéző volt, és siratják a tiszta-eszlári zsidók, a kikkel oly szeliden, oly humanisan bánt! Nyugodjék békében. Megérdemli a nyugalmat, a ki a n n y i t tett. . . .

Be kár, hogy **S z e n t g y ö r g y** érdemjele felett nem rendelkezik — Pauler, most alkalma volna Kornis urat vele kitüntetni; megérdemelné igazán!

*

Mar többször felvetett az a kérdés, hogy vajjon nem volna-e jó kikeresztelkedni a zsidónak?

Némelyek azt mondják, hogy a zsidó csak zsidó marad, mert az a pár csepp viz nem változtata a dolgon; a klerikálisok szerint ajánlatos volna a kitérés, mert a zsidó vallás ez által idővel egészen eltűnnék a föld kerekességéről. No de hagyjuk ezt a nehéz physiologiko-demologiko-theologial kérdést, lássuk inkább hogy válaszol a kérdésre

az élet, a melyből meritett adomára nem mernők rámondani, hogy valótlan.

*

A t. házban történt a következő dolog. Ott mindig mulatságos dolgok történnek.

A budgetvita javában folyt, mi elég ok volt arra, hogy sokan a buffet-be meneküljenek.

Tette ezt egy miniszter is.

— Ugyan ki beszél bent? — kérdé tőle a ház egydaliás tagja.

— Valami zsidó, volt a lakonikus válasz.

— Hogy is hijják?

— Magyarosított neve van, nem tudom Hunyadnak vagy Zrinyinek hívják-e.

Bizonyára kitalálta az olvasó, hogy — **E n y e d y** Lukács volt az a budgetszónok, kinek tizenhárom próbás kereszténységében gázoltak künn, míg ő egy egész szármádiával rontott neki Szapárynak bent.

A miniszter igaz, egy hatalmas enyhítő körülményre hivatkozhatik: Enyedy Lukács ur — arczára, mely őt félrevezethette.

*

Más alkalommal és másutt meg a következő eset történt.

Egy a közpályáról az utolsó választások előtt lelépett ellenzéki excellentiás ur a mult ülésszak alatt a zsidókérdésben felszólalt: . . .

kat és a fényt, mely körülveszi, mind a börzéből ered és a börze zsidó kezében van stb.

Hiszen tagadhatatlan, hogy soán szerencsés börzespekuláció által gazdagodtak meg, de hát nem mentek-e ugyancsak börzespekulációk folytán még többen tönkre?

De feltéve, hogy a börze mindenkinek csak gazdagságot és kincseket nyújt, feltéve, hogy a mozgó tőke mind zsidó kezében van, kérdjük: hogyan következik ebből az iparososztály és a kisbirtokosoknak zsidók általi kiszípolozása?

A kisiparos és a kisbirtokos azt látja, hogy a legkeservebb munkával sem szerezhethet annyit, hogy kényelmesen megélhessen, és ki az oka ennek? Talán a börze vagy a mozgó tőke?

Nem és ezerszer nem!

A kisbirtokos és kisiparos sanyaru anyagi helyzetének oka egész más irányban keresendő. Első sorban a nagy adóban, melynek súlya alatt a fentemlített két elem életereje és ruganyossága majdnem egészen megsemmisül, és másrészt abban az indolenciában, melyet az államkormányzat tanúsít minden tényező iránt, mely a nevezett osztályok helyzetét javítani hivatva volna.

A börze ellen szórt antiszemita rágalom csak arra való, hogy a szegény munkás népet valódi bajainak kutforrása iránt tévedésbe ejtsék.

A börze nem az az eldorádó, a hol csupa kincs és jólét terem. Vannak a börzének is proletárjai, ép úgy, mint minden más foglalkozási ágban. És aztán nem is olyan könnyű munka a börzei manipuláció. A munkás a létérti küzdelemben fizikai erejét emésztí, az író és tudós szellemi erejét koptatja, a börzeaner pedig — idegeit. Ezen idegrontó munka alól nem szabadul egy pillanatra sem. A napszámos este kipihenhet, de a börze munkásának mindig a qui vive-n kell állania. Aztán kérdjük: mi ennek a szívósságnak, a lázas tevékenységnek az eredménye? Az, hogy gyak-

ran egy éj alatt a Krózus földönfutó koldus lesz; igaz, hogy gyakran meg épen fordítva van a dolog. De ez mit sem bizonyít az antiszemita ráfogásai mellett, hogy t. i. a börze és a zsidó tőke teszi tönkre a kisiparost és a földművest. A börze milliók vándorlása nem ragad magával egy fabatkát sem a munkásosztály zsebéből. A börzeaner nyeresége a másíknak bukásából ered és megfordítva. A börze igenis tápot nyújt a munkásosztálynak, sok százezer ember kereseténél új forrást nyit, de hogy kiszívattyaná a népet, hogy vagyontól, életerejétől megfosztaná, az merő képtelenség, mit csak az antiszemitizmus és a vele egy huron pendülő feudális reakció emberei fognak reá.

Hogy a börzének milyen fontos közgazdasági jelentősége van, azt hisszük, nem kell itt bővebben fejtegetni. Mindenki tudja ezt, a ki a modern gazdasági élet jelenségeit figyelemmel kísérté. A börze olyan szoros összefüggésben áll a foglalkozás minden ágával, mint a gyökér a lombozattal. A börze fontosságát tagadni vagy funkcióit megakadályozni ép olyan eredményekre vezetne, mint ama mesebeli lázadás, melyet a tagok a látszólag semmittevő gyomor ellen véghez vittek, midőn szolgálataikat tőle megtagadták.

A magyarországi antiszemita különben a mellett, hogy a jog és társadalmi rend megbontására törekvő mindennemű elemmel rokonszenveznek, sőt szerves összefüggésben állanak, szabad óráikban a feudális reakció kívánalmait mellett is tudnak kardoskodni. És ez mutatja legjobban, hogy az antiszemita párt lényegileg nem egyéb a zavar elemeinek gyűlhelyénél; neki az mindegy, akár a radikalizmus, akár a reakció idézi elő a zavart, csak legyen. Ez neki a főczél. De ez egyuttal az a pont is, a hol az igazi szocialistáktól eltér. A valódi, tiszta szocialisták nem szövetkeznek a feudalizmussal, és természetesen, esküdt el-

S habár dühösen gyűlöli a mozgó tőke uralmát, azért még sem látta még szükségesnek lemondani azokról a zsiros »Verwaltungsraht« állásokról, melyekben bővelkedik. Ilyen jó dividendákat hajtó intézetnél történt, hogy camera caritatis előre megmondta, mit fog másnap szólni a zsidókérdésről. S mert kollegája, Harkányi Frigyes, épen a mellékszobában volt a levelek aláírásával elfoglalva, excellentiás urunk avval hitta be a szobába, hogy

— Gyere be, Friczi, hiszen téged is érdekel. . . .

*

De visszatérve a t. Házhoz: történnek bizony mulatságos dolgok nemcsak extra muros, hanem et intra.

Már magában véve az, hogy báró Andreánszky is felszólalt komolyan a költségvetés kérdésében, mulatságos dolog. A derűtség, melylyel a nemes báró minden felszólalása találkozik, meg épen nevetéssé fajul, ha a szónok nekikomolyodik.

Ő megtalálta a deficitek arcanumát: vonassék meg az adómentesség az állampapiroktól s rövid egy pár esztendő alatt eltűnik a deficit.

Nemes báró ur, hisz ez az állami fizetése képtelenség kijelentése! Nem volna talán jobb, ha a magyar állam egyszerűen a zsidók vagyontát confiskálná? Hígyje el, hogy ily rendszabályok hamarább tüntetnék el a deficitet, s azután meg nem vonnák magukra a »Magyar Állam« azon szemrehányását, hogy »ek képek sok katolikus alapítvány, illetőleg

intézet, érzékenyen sújtatnék, majdnem tönkre mennek«.

Olyan az antiszemita finánczpolitikája.

*

A világot csodálkozás fogja el a felett, hogy az antiszemita csak egy-két szál emberükkel vettek eddig részt a budgetvitában.

Mi lehet ennek oka?

Egyszerűen az, hogy azt a »Katzenjammert«, melybe a nyiregyházi választás által estek, még nem aludták ki.

*

No de Ónody Géza erősen jegyezgetett, mikor Tisza Kálmán szólott, s rogtón fel is iratta magát.

Trema Bysantio!

*

De igaz, a feliratkozottak között ott diszeleg páter Zimándy neve is.

Szegénynek nagy kontója van még a multkorról, bizonyára tisztázni óhajtja tartozását a parlamenti illemkönyvében.

Mint Spanga, Pitély és Berecz végtárgyalására, úgy elfogytak már a karzati beléptijegyek Zimándy második fellépésére is. Pedig csalódott a nagyérdemű közönség; orozslánorditást várt és mit hallott? azt megmondja a példabeszéd.

*

Egy volt tárnokmester a zsidókérdésről a következő elmés mondatba foglalta össze véleményét:

lenségei a konzervativizmus álczája alatt szereplő klerikalis reakciónak. Hiszen a német birodalmi választásoknál tűnt ez ki legjobban. A szocialista Ha s e n c l e v e r párhiveinek ama kérdésére, vajjon oly kerületben, a hol a munkás pártnak jelöltje nincsen, a szocialista választók melyik párt-hoz csatlakozzanak? kereken kijelentette, hogy e g y i k h e z s e m. De ha a konzervativ vagy szocial-reform párt és a szabadelvű haladó párt közt kéne választani, akkor a kisebb rosszat, — a szabadelvű haladó pártot kell támogatni.

Nálunk is ugyanazokat az erőlködéseket észleljük a reakció pártjai részéről, mint Németországban, azzal a különbséggel, hogy ott B i s m a r c k és S t ö c k e r a szocialistákkal kaczerkodik, holott nálunk a feudális és ultramontán elemek az antiszemitákkal fraternizálnak.

Németországban a konzervatívek nevében követelik azokat a gazdasági rendszabályokat, miket nálunk az antiszemiták hangoztatnak. M a l t z a h n G ü l c z, a német feudálisok egyik vezére a német birodalmi gyűlés budget-vitája alkalmából formulázta az ő gazdasági programját, mely többek közt azt kívánja, hogy a gabonavámok emeltessenek fel és hozassék be a börzeadó. Ugyanígy követelésekkel, csak hogy nem annyira praecizizozva, lépett fel a magyar parlamenti budgetvita alkalmával az antiszemiták vezérszónoka. Ime, így találkoznak a rokon szellemek!

Kár, hogy nem akadt a magyar törvényhozás csarnokában férfit, a ki, miként R i c k e r t tette a német birodalmi gyűlésen, kimutatta volna az antiszemiták zavaros gazdasági politikájának helytelenségét.

M a l t z a h n G ü l c z azt állította ugyanis, hogy a magasabb gabona vámok határt szabnának a gabonával üzőt börzejátéknak is. Mert a gabonaárakat állítólag nem a termés mennyisége, hanem a börzespekuláció iránya szabja meg.

— Ha négy zsidó egy egylovas kocsin megy, azt nem bánom; de ha egy zsidó négylovas kocsin jár, azt uár bánom.

Hátha még a paripát is megülni merészkedik!?

Az íróasztal morzsái.

— Írta: *Mélszálh Kálmán.* —

Az a bizonyos szemüveg.

Abban az időben történt, mikor még a törvényszéki birákat ülnököknek nevezték, de ebben a mai időben még jobban megtörténhetett volna.

Együtt ült a törvényszék bóbiskolva és kimerülve. Ez már a hatodik kriminális ügy ma délelőtt.

A forumon ott állt egy koczkás nadrágos zsidó és egy ködmonos paraszt ember. Nagy civakodásban voltak egymásaa, úgy járt a szájuk, mint a kelepelő. Ugyancsak fül és figyelem kellett volna ahhoz, hogy a tényáladékat megértse.

No de iszen odavigyáznak az elnök, aki alig győzi közbeszólással (»lassabban, lassabban, mert mindjárt ide állítom a hajdut«) s az öreg Noszlopy István, a legtekinélyesebb ülnök, kinek olyan döntő itt a véleménye, mint a Deáké a diétán. A többi ülnökök szórakozottan könnyökölnek a hosszú zöld asztalon.

A nagy fali óra átellenben a delet mutogatja már.

— No elég volt, elég, — szakítá meg a tárgyalást a szelid ragyásképű elnök, — tudjuk már az egészet. Huzódjanak hátra.

Hogy ez az állítás csak a szűk korlátok közt mozgó elmének okoskodása lehet; azt mindenki tudja, a ki el nem zárkozik a börzei üzletek igazi természete elől. Azt állítani, hogy a tőzsdejáték határozza meg a gabnaárakat, egyszerűen képtelenség. A mióta vasut és táviró van, a gabna alapára egész Európában mindenütt ugyanaz. A tőzsde csak annyiban járul a gabnaárak megállapításához, a mennyiben a különböző világrészek közti árkülönbözeteket kiegyenliti, márt. i. azokat az árkülönbözeteket, melyek az eltérő szállítási költségekből és vámokból erednek.

Ezt válaszolta Rickert a bolondítani kívánó feudalismus népboldogító szónoklatára. Nálunk pedig senki sem vállalkozik arra a hazafias szerepre, hogy az antiszemitákat egyszer végre tökéletesen leálczázza.

—i.

Felekezeti ügyek.

B é c s, decz. 3.

En, ki becses lapját figyelemmel kísérem, valóban elcsodálkoztam azon a hasonlatosságon, a mi a magyarországi és osztrák zsidók közt — felekezeti szervezetlenség dolgában — fennforog. Becses lapja majdnem minden egyes száma foglalkozik e szomorú tárgygyal, de úgy látszik, eddig az energikus cikkeknek még nem sikerült a magyar zsidóságot lethargiájából felrázni. Mi itt sokkal jobban vagyunk, mert nemcsak a zsidóság, hanem maga kultusminiszterium is hajlandó legközelebb oly intézkedések életbeléptetéséről gondoskodni, melyek a mostani visszás állapotokat alaposan orvosolnák. A »Presse« a mult napokban közölt egy cikket, mely megközelítőleg körülvonulja azt a tervet, melyet a válásügyi kormányzat megállapított. Ezen terv szerint legközelebb, január hó első felében törvényjavaslatot fog a reichsrath elé terjeszteni, a zsidó egyházviszonyok ren-

A felek a terem tulsó szögletébe vonultak s az elnök rendes szokása szerint az ülnökökhöz fordult az ítélet iránt s legfőkép a hangadó Noszlopyhoz:

— Mit gondol urambátyám, — kérdezi halkán, — mennyi büntetést szabjunk rá?

— Azt gondolom, — felelte az öreg, az ő bölcs nyugalmával, — egy fél esztendő épen elég lesz.

— Egy fél esztendő? nem bánom ugyan, de nekem egy kicsit soknak látszik egy malacz miatt.

— Ejh, — veté oda Noszlopy hanyagul, — könnyen állja az ki, szivós a zsidó.

Az ülnökök helyeslőleg bólingáltak a fejeikkel, csak az elnök vetett csodálkozó szemeket Noszlopyra.

— A zsidó? — kérdé habozva, hogy a füleinek higgyen-e inkább vagy az eszének. H i s z e n n e m a z s i d ó a v á d l o t t u r a m b á t y á m!

— Canis mater, — fortyant fel az öreg elpirulva és a dolmányát hirtelen helyre rángatva, — ha te jobban tudod, hát akkor minek kérdezed én tőlem?

Még neki állt feljebb, a miért a zsidó elhibázta azal, hogy nem ő lopott, hanem a paraszt ember lopta meg őt.

Szeszélyes leány.

Ugy rémlik nekem, gyermekkoromban hallottam beszélni, hogy egy városban nagy záporosó után pocsolya támadt az utcán.

A föld csakhamar megsikkadt, de a hosszan elnyuló keskeny posvány ott éktelenkedett az ut közepén zöldből barnába átcsapó undok vizével.

dezése tárgyában. E törvényjavaslat első sorban egy zsidó felekezeti consistorium létesítését tüzte ki célul. A consistorium 18 tagból áll és székhelye Bécs. A tagok közt rabbik is foglalhatnak helyet. A tagok három évre választandók, és a reichsrathban képviselt országokból küldendők, miért a consistorium hatásköre mindezen országokra terjed ki.

A consistorium a zsidó ügyekben consultatív közege a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak. De kezdeményezési joga is van a consistoriumnak, a mennyiben zsidó felekezeti ügyeket érintő javaslatokat terjeszthet a miniszterium elé.

A consistorium állapítja meg a zsidó hittanitanrendet minden nép és középiskolában a kormány jóváhagyása mellett. A helytartói vagy miniszterialis jóváhagyás szükséges továbbá minden rabbiválasztásnál is, olyképen, hogy a kisebb hitközségek rabbijait az illető helytartóság, a 3000 tagnál többet számláló hitközségek rabbijait pedig a kultusminiszterium erősíti meg.

Hitközségi vitás ügyekben a consistorium, mint választott bíróság ítél.

Ezek azon törvényjavaslat főbb pontjai. S habár nagyon sok benne a hiány, mindazáltal kétségtelen, hogy ezen alakban is hivatva volna véget vetni az eddigi chaotikus állapotoknak. Érdekes lesz talán önökre nézve megtudni azt, hogy a bécsi kormány már rég fáradozik ilyen egységes szervezet létesítésén. Igaz ugyan, hogy az itteni zsidók nem oly közönyösek felekezeti ügyek iránt, mint önöknél. A kormány fentemlített akcióját számos enquete előzte meg, a hol a zsidó felekezet hivatott vezéregyéniségei tanácskozásra összegyűltek. A törvényjavaslat ezen enquete dolgozatait vette alapul, s így határozottan lehet állítani, hogy a javaslatot a zsidóság nagy része is pártolja.

Szolgáljon ez az eljárás önöknek is buzdító példagyanánt.

Egy sugár természetű fiatal leány át akart menni a tulsó oldalra. Megállt a posványnál s aggódva méregette, át lehetne-e ugrani?

Főlemelte kissé szoknyáit, mintha neki készülné iramodni, zavart tekintete, picziny lába, formás bokái lebilincseltek az odatévedt férfi pillantásokat.

Hanem csakhamar lankadtan leereszti ruháit. Átugrani széles egy kicsit, az átgázolásra pedig az evelasztin cipőcskéik alkalmatlanok.

Szerencsére éppen akkor ért a pocsolyához két férfi. Az egyik legott észrevette a leány zavarát, pillanat műve volt, átnyalábolta szép derekát, — s hopp itt vagyunk! — letette a tulsó partra.

— Ez szemtelenség! — Kiáltá a leány és sötét szemében villámok cikáztak. Hogyan merészkedett ön?

Látva a leány bosszankodását a másik férfi, ép oly villámgyorsan ő is átnyalábolta édes derekát s visszahelyezte, a h o l e l ő b b állt.

A kis szeszélyes arcza lángba borult.

— Ez már sok, — sziszegte ziháló orrlukakkal. — Hogyan mert ön uram?

— Engedje meg kisasszony, — felelte az nyugodtan, — de nem akartem eltérni, hogy önnel igazságtalanság történjék!

. . . . Ez a kis utcai jelenet eszembe jut, valahányszor a közvélemény felförmed az ellen is, aki előre vinné, az ellen is, aki hátra vinné.

Legokosabb hozzá nem nyulni.

Nyiregyházi levél.

Nyiregyháza, decz. 3.

Dr. Trajtler Soma a t. eszlári perben szerepelt első bonczoló orvos hátat fordított az antiszemitizmusnak, és a legutóbb lefolyt képviselőválasztások alatt erősen korteskedett a szabadelvű párti jelölt mellett. Ez különben itt már nem keltett feltűnést, mert a kik itt laknak, azok előtt tudva van, hogy dr. Trajtler többek előtt már régebben tett nyilatkozatot az antiszemiták ellen és fogadta, hogy ezentul egészen szakít velük.

A választás után a szabadelvű párt lakomát rendezett, melyen Trajtler az antiszemitákra vonatkozólag többek között így nyilatkozott: „S a k t e r p á r t i a k n a k n e v e z n e k b e n n ű n k e t? J ó l v a n! I n k á b b v a g y o k s a k t e r p á r t i, m i n t a z o k t á b o r á b a n, k i k s á r r a l, p i s z o k k a l d o b á l j á k m e g a s z a b a d s á g, e g y e n l ő s é g é s t e s t v é r i s é g s z e n t z á s z l ó j á t, m e l y é r t a p á i n k v é r e f o l y t. I n k á b b a k a r o k l e n n i s a k t e r p á r t i, m i n t b e t ö r ő k k ö z ö t t é s a z o k t á b o r á b a n, k i k a h a z á b a n é l ő f e l e k e z e t v a g y o n á r a é s é l e t é r e t ö r n e k.» Trajtler követte M a u r e r Károly a „Szabolcsmegyei Közlöny” szerkesztője, kinek lapjában tavaly a legkiméletlenebb támadásoknak voltak a zsidók kitéve.

F e s t e t i c h Pál gróf, ki Budepesten a Terézvárosban B u s b a c h ellenében szabadelvű programmal lépett fel, és kijelentette, hogy az antiszemitizmust kárhóztatja, ki K e c s k e m é t e n P e r s a y ellen is fellépett: ugyanaz a Festetich itt 3000 frtot bocsátott rendelkezésükre az antiszemitáknak választási célokra, és a mellett maga is agitált a szabadelvű párti jelölt Péchy Gábor megválasztatása ellen.

A józanul gondolkodó polgárság ereje azonban nagyobb volt az izgatás frázisainál.

Pedig az antiszemiták mindent elkövettek, hogy a győzelmet a maguk részére biztosítsák. A Festetich pénz két hétig etették, itatták, s tartották pénzzel és képtelen ígéretekkel a népet. Rácz Géza, Onody, Istóczy, Vadnay, Szalay Károly, szóval az egész antiszemita párt hetekig izgatta a tömeget, és a városi tisztviselők többsége támogatta őket. A választási elnök több kedvezményt nyújtott nekik a szabadelvű párt hátrányára. A kordonokat úgy állította fel és akként változtatta meg, a mint az antiszemitákra nézve volt kedvező. De mind hiába!

Az elnök fájdalomteljes hanggal hirdette ki a választás eredményét, mely a szabadelvűség diadalmát jelenté.

A mi antiszemitáink.

Most midőn G ö r g e y rehabilitációja oly élénken foglalkoztatja a közvéleményt, midőn T e l e k y Sándor gróf nyilatkozata bizonyítására zsidó hősökre is hivatkozik, és még is ő minden tettével antiszemitának vallja magát, talán nem lesz érdektelen saját állításaival megczáfolni a t. ezredes urat.

Hallottuk számtalanszor azt a vádat, hogy a zsidókat a forradalom alatt nem a hazaszeretet, nem az igaz hazafiság, hanem haszonlesés, meg isten tudja mi minden más vezérelte, és hallottunk olyan rágalmakat, melyek minden zsidónak vérért hozták forrongásba.

Felesleges volt a zsidóságnak ezen kvalifikálhatatlan vádaknak czáfolatába bocsátkozni, mert hiszen a történelem olyan adatokat jegyzett fel a zsidóság érdekében, melyek a czáfolatot teljesen feleslegessé teszik.

Maga T e l e k y Sándor gróf, a ki magát antiszemitának vallja, nyilatkozatával azt bizonyítja, hogy a szabadságharcz intézői s annak hősei közt zsidók nagy részt vettek. De sőt a forradalom egyes szereplőiről, a szabadságharcz egyes mozzanatairól irt »Egyről-másról« című emlékeiben is bizonyít a vádok ellen, midőn a világo si fegyverletétel után, a foglyoknak Aradra történt szállítása s ottani elhelyezése alkalmából (Lásd »Egyről-másról« I. kötet 110—111, lap) a következőket jegyzi fel:

»Lista után, protocullum szerint, categoriákba veltünk osztva, ott fenn valánk a várban.

Voltak osztrák tiszték egy gruppan, az osztrákok nem szolgált honvédtiszték másban, a civill külön, a tábornokok és Csernovics Péter a carréban.

Ugy a hogy, el valánk helyezve, de ágyunk, ágynémünk nem volt, szalmán rothadtunk, mint Ubrik Borbáia.

Egyszer a kantinban poharazva beszélgettünk. midőn engemet hívnak ki, mondván, hogy egy zsidó akar velem beszélni.

A kaszamaták ajtaja előtt egy kis törpe, kopott kinézésű zsidó. Meglátván engemet, felém jött és azt kérde:

Az ur a gróf Teleki?

Az; felelém.

A feleségem tiszteli

Én is az ur feleségét, de hát ki az ur felesége?

Hát kérem az én feleségem.

Örvendek, de hát miért e tisztelkedés, uram?

Hát ezt mondták, hogy az urak szalmán fekszenek, és ez nem szép dolog, s azt mondta a feleségem, vigyek fel az urnak ágyneműt, aztán ha kell valami, csak szóljon.

Köszönöm uram, — mondtam meghatottan, — de nem fogadhatom el, nézze, nem tehetek magamért kivételt, társaim is szalmán fekszenek, hogyan feküdjem én matráczokon?

Igaz, — monda, — mire kezét szoritánk, és ő távozott.

Pár nap alatt mindnyájan el voltunk látva ágyneművel, a szükségeseket az a r a d i z s i d ó k k ü l d t é k.

És ezt Teleky Sándor gróf, az antiszemita irta.

B-r Gy.

Két beszéd

— a budgetvitából. —

Lits Gyula képviselő ur, egy különben sok vervvel előadott beszédben a miniszterelnök urnak szeméreti, hogy az antiszemitizmust kortes czélokra használta, hogy mint a zsidók messiása szerepelve, pártjára édesgesse őket. Ez a szemrehányás nem új. Már annyian mondták, hogy majdnem igaznak látszik e vád. De mi Lits Gyula képviselő urtól, a ki a zsidók kínos kényszerhelyzetét alaposan felfogta, azt vártuk, hogy nyíltan kimondja azt is, miszerint a zsidók ezen eljárása nemcsak politikailag indokolt, de a háladatosság jellegét is viselte magán.

*

Ábrányi Kornél beszédével meglepte a Házat. Sokat vártak tőle ismerősei, de hogy ennyit nyújtson, még sem gondolta volna senki. Őszintén szólva, bennünket is meglepett, még pedig kellemetlenül, azért, mert tüntetőleg hízelt az antiszemitáknak. Ha valaki, a ki sem végzett földesur, sem dologkerülő gentry, ezen két társadalmi elemnek dicsőségét zengi, az mindenkor kellemetlenül hat az elfogulatlan hallgatóra. Ábrányi Kornél urnak, a ki ernyedetlen munka és szorgalom által a tömegben keresztül kitűnő politikai és társadalmi állásba küzdötte fel magát, valóban nagyon rosszul áll az a hajlott póz, melyet a gentry mellett elfoglalt. Ki a demokratikus szellemnek egész kárierjét köszönheti, nem tarthat filippikát e szellem ellen, anélkül, hogy a háladatlanság bűnébe ne essék.

De nagyon veszedelmes hurokat is pendített Ábrányi ur beszédében. Nem tudjuk, meggondolta-e, midőn a vagyonszerzés ellen mennydörögve, azt állította, hogy »nem csoda, ha a tarsadalom egyes rétegei, vagy az anyagi téren versenyző osztályok között gyűlölség támad, ha látják, hogy az egyik, bár minden erejét megfeszíti, alig boldogul, míg a másik, ugyszólván csak a játék koczkázatával, de egyszersmind élvezetével gyűjt halomra tőkét és vagyont!« Tudja-e Ábrányi ur, hogy ez a mondása elegendő, hogy maguk a nihilisták is apostolukká felavassák? Tudja-e Ábrányi ur, hogy az antiszemiták csupán ezért a diktumért tapsoltak neki? Lehet, hogy ez állítás igazságától át van hatva, de azt határozottan merjük állítani, hogy ezek a nézetek bizonyára nem a gentry, sem a mágnások malmára hajtják a vizet, hanem ellenkezőleg nagyon is megingatják azt az alapot, melyre ez a két osztály kiváltságos jogait fölépítette.

*

Nem valhatunk meg Ábrányi urtól a nélkül, hogy jóakaratu figyelmeztetést ne intéznénk hozzá. Őszintén megvallva, fáj nekünk, mikor egy kollegát látunk uszályt hordani, ki vezérszerepre van praedesztinálva. Ha más halandó adta volna be a derekát, akkor mi csak szánalmas mosolylyal kísértük volna e botlást, de Ábrányi ur a magyar hírlapirodalom egyik legtehetségesebb munkása, az ő botlása nemcsak szánalmat, hanem kritikát is provokál.

Hogy röviden elmondjuk, a mi szívünkön van, hát kijelentjük, hogy nem bizunk annak a benső viszonyoknak állandóságában, melybe Ábrányi ur az egyesült klerikális és feudális párthoz lépett. Lehet, hogy Ábrányit vakszerelem hajtotta az említett párt karjaiba, de hogy e párt hűtlen lesz hozzá, hogy hódolata fölött mokirozza magát, és hogy ha többé szükség nem lesz reá, ellöki magától, mint a kifacsart citromot, az bizonyos. Hiszen nagyon jól ismerik azon körök hűségét, melyekből a klerikális-feudális párt hivei kerülnek. A történet is csak azt bizonyítja, hogy fizetni megfizetik ugyan a szolgálatot — készpénzzel, mint a lakájt szokták, de magukhoz felemelni azt, kinek vállain ők emelkedtek, arra az újabb történelemben példa nincsen.

Dizraeli szintén a feudális arisztokraczia mellett állott, midőn politikai szereplését kezdé, sőt ez elemeket hosszú ideig szolgálta is. Amde az angol államférfi soha sem volt e középkori lovagjainak Sancho-Panzája, és midőn hűtlenek lettek, ő ezt a hűtlenséget ürügyül használta, hogy végkép hátat fordithasson nekik. Dizraeli zsenialitása erősebb volt lovagjainak visszataszító gögijénél. Vajjon Ábrányi Kornél ur szintén felemelkedik-e, miután az ő főuri patronusai ellökik? azt, habár Ábrányi ur is zsenialis, még sem hisszük. —nyi.

Olvasóinkhoz!

Az antiszemita izgatások és a bujtogató sajtó ellenében egyedül szerény hetilapunk az, mely lelkesen és bátran lobogtatja a humanitás, a valódi szabadelvűség és jogegyenlőség zászlaját. Élszígeltelve állunk a harczban, melyet ellenfeleink vakmerőségök egész erejével folytatnak a sajtóban, a politikában és a társadalomban egyaránt. Csak hitrokonaink támogatása teszi lehetővé, hogy ez egyenlőtlen harczban eddig férfiasan megállhassunk. A jövő hóban lapunk negyedik évfolyamát kezdi meg, és folytatni fogja a jövő évben is azt a hazafias munkát, melyet eddig a zsidó magyarok érdekében kifejtett.

Az »Egyenlőség«, mint a magyar zsidó felekezet egyedüli magyar lapja, kötelességének tartja az antiszemitizmus elleni küzdelmen kívül az egyház és felekezeti jogaink biztosítására vezető mozgalmat élénk figyelemmel kísérni és a zsidóság hazafias érdekeinek megfelelő irányba terelni.

A mozgalom már megkezdődött, s bár csendben folyik, de annál biztosabban halad a megoldás czélja felé.

Kérjük hitrokonainkat és a szabadelvűség minden igazi barátját, hogy támogatásával lapunk megerősödéséhez hozzájáruljon.

Minél nagyobb a támogatás, annál nagyobb súlya lesz szavunknak, annál nagyobb erőt tudunk kifejteni.

Az »Egyenlőség« szerkesztősége.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve 8 frt.

Félévre 4 »

Negyedévre 2 »

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker. Hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

H I R E K.

— **Freudiger ur nyilatkozata.** Több fővárosi napilap azt a hirt közölte, hogy a magyar zsidóság orthodox köreiben mozgalom támadt, mely a zsidóknak főrendiházi képviselte ellen irányulna. Mi ezt a hirt, bár komoly lapokban látott napvilágot, figyelemre se méltattuk, mert jól tudtuk, hogy ha a mozgalom tényleg komoly és számbavehető tényezőktől indult volna ki, mi — orthodox körökkel való összeköttetéseinknél fogva, — első sorban informálva lettünk volna. De megczáfolni sem akartuk a hirt, mert ismertük forrását, melyet nem tartottunk elég jelentékenynek, hogy a tőle eredő mendemondákra reflektáljunk. E héten azonban **F r e u d i g e r** Mózes ur, a budapesti orth. hitközség előljárója tett közzé oly nyilatkozatot, melyben a fentemlitett inszinuáció ellen tiltakozik. Mi alább közöljük e nyilatkozatot és egyuttal megjegyezzük, hogy **R e i c h** Ignác ur, az orth. iroda főnöke nem igen lehetett elragadtatva, midőn Freudiger ur sorait olvasta. **R e i c h** ur, a ki minden lében kanál, a főrendiházi törvényjavaslattal szemben is szeretett volna »gondviselést« játszani, ami azonban most nem sikerült neki. Hogy a derék ur ezt a kiebrudalást nyugodtan elviseli e, az még kérdéses. Freudiger ur nyilatkozata a következő: »T. szerkesztő ur! Valaki, akinek, amint látszik, öröme telik benne, valahányszor zsidó ügyekről van szó, összekeverni a dolgokat, a lapokba azt a közleményt vetette fel, mintha én, a budapesti orthodox zsidó hitközség elnöke, a főrendiházi képviselőt ügyében lépéseket és nyilatkozatokat tettem volna. Kötelességemnek tartom kimondani, hogy mindebből az én részemről mi sem történt, semmi sem, kevéssé, mivel, nézetem szerint, az ilyen ügyekben való állásfoglalásra csak az orth. zsidó hitközségnek szabályszerűleg egybehívott országos gyűlése lenne hivatva. Tisztelettel Freudiger Mózes, a budapesti aut. orth. hitközség előljárója.«

— **A nyiregyházi törvényszék elnöke,** **K o r n i s** Ferencz, mint a lapok már a mult héten írták, legközelebb megválízik eddigi állásától és a magánéletbe vonul vissza. Nem tudjuk, mily indokok vezérelték Kornis urat e lépésre, de nem is kutatjuk. Annyit azonban, úgy hiszünk, ez alkalommal meg kell jegyeznünk, hogy most már teljesen mindegy, akár megy, akár marad. Ha Kornis ur a t.-eszlári ügy tárgyalása előtt vonul vissza, akkor sok mindenféle nem történik, a mi a t.-eszlári ügygel mintegy szerves összeköttetésben állt. Mert mi még most is, még pedig az események által igazolva, állítjuk, hogy úgy a kerepesi-uti, mint zala- és somogymegyei zavargások, valamint az antiszemitikus és anarchisztikus hangulatnak országos terjeszkedése egyenesen a nyiregyházi törvényszéki épületből merítette legtöbb tápanyagát. Ha a t.-eszlári ügyet fel nem fújják, ha nem engednek az antiszemita izgatók félrevezető bemondásainak, hanem nyomban felismerik a valódi tényálladékot és átlátják a vádlottak ártatlanságát: akkor nemcsak hogy azok a vérengzések elő nem fordulnak, melyek annyi ártatlan embernek életébe, vagyonába és szabadságába kerültek, hanem a magyar törvényhozás is meg lett volna kímélve attól a kellemetlenségtől, melyet neki az antiszemita párt okoz, a mely párt létezése a magyar társadalmi és politikai viszonyokat kompromittálja. Csak ennyit akartunk ez alkalommal elmondani, hogy Kornis ur tudja meg, miszerint visszavonulása mily jelentőségű lett volna, ha néhány évvel ezelőtt történik.

— **Londonból** írják: **H a r t** Izrael urat **L e i c e s t e r** ben folyó év november 14-én főpolgármesternek választották. Ez annál érdekesebb, mert Hart zsidó vallású, és mert Leicesterben nagyon kevés zsidó lakik. **S i m o n d e M o n t f o r t**, a ki 4230-ban e város kormány-

zója volt, annak idején rendeletet bocsátott ki, melyszereint »a meddig a világ fennáll, zsidónak vagy zsidó nőnek ott lakni ne legyen szabad.« Természetes, hogy e rendelet azóta elvesztette jogerejét, és hogy most más szellem uralkodik az említett várcsban, legjobban kitűnik abból, hogy keresztények zsidót választottak főpolgármesternek.

— **Antiszemita vereség.** Nyiregyházáról írják nekünk: A mult szombaton megejtett pótválasztásoknál, mint már táviratilag tudattam, **P é c h y G á b o r** szabadelvű párti képviselővé lett megválasztva **H u d á k** antiszemita képviselőjelölt ellenében. Azzal az agitációval szemben, melyet itt az antiszemiták kifejtettek, valóban csodálatos, hogy a szabadelvű párt kivívhatta a győzelmet. Az antiszemita párt itteni főnökei jelöltjük bukása folytán nagyon le vannak hangolva. Most már kezdik átlátni, hogy a józan és hazafias elemeknek csak komolyan kell akarniok, és az antiszemita szélhámosság szétfoszlik, mint a polyva.

— **Szt.-Pétervárról** írják: Az oroszországi zsidók szomorú helyzetére örvendetes fény sugar gyanánt ömlik az orosz kormány ama ténye, hogy mult hóban **D a k o w z y k** urat, egy zsidót, nevezett ki tanfelügyelőnek, aki melleleg zsidó hittanár is. E kinevezés alkalmából rendjellel is kitüntették.

— **A szabolcsmegyei dohánybeváltáshoz** kinevezett biztosok közt a következő ékes neveket látunk tündökölni: A nyiregyházi kerületben: **Á b r á n y i** Lajos, a rakamazi kerületben: **R e c s k y** András (a volt csendbiztos); a kisvárdai járásban: **V a y** György (a szintén híres csendbiztos). Ezen intézkedésből Szabolcsmegye alispánjának, **Z o l t á n** János urnak keze látszik ki, a ki minden áron iparkodik meghálálni azokat a szolgálatokat, miket a nevezett híres férfiak az antiszemitizmus érdekében kifejtettek.

— **A romániai iparkiallítás,** melyet nemrég **J a s s y b a n** rendeztek, és a melyből a zsidókat kizárták, a »Revista nova« című ottani antiszemita közlöny szerint, teljesen megbukott. Hogy a zsidók résztvétele mellett a fiasco elkerülhető lett volna, azt az antiszemita lap persze elhallgatja.

— **Olaszország.** Turinból írják: A nemrég megejtett hivatalos népszámlálás alkalmával a lajstromokból a »választás« rovata teljesen kimaradt. Utólag azonban konstataálni akarván a protestánsok és zsidók számát, a statisztikai hivatal főnöke kérdőíveket küldött szét az olaszországi rabbik és hitközségi előljáróságokhoz, melyekre aztán az illetők pontosan megfeleltek. E szerint tehát egész Itáliában mindössze 36,283 zsidó felekezetű egyén van. A legnagyobb község **R ó m** a 6200 zsidóval; aztán következik **L i v o r n o** 4049, **T u r i n** 2500, **V e l e n c z e** 3454 és **F l o r e n c z** 2000 zsidóval. **F e r r a r a**, **A n c o n a**, **M a n t u a**, **M i l a n o**, **M o d e n a** és **P a d u a** zsidó felekezetű lakosságának száma összesen 6000.

Szerkesztői üzenetek.

D. D. urnak **Szinnye-Váralja.** A **F r ö b e l**-nőgyelet derék alelnöke, **R o s e n z w e i g-S a p h i r** urhölgy, a ki a kérdéses intézet élén áll, legilletékesebb.

Philantrop. Csak a jövő hét folyamán leszünk abban a helyzetben, kérdéseire pontosan megfelelhetni.

E. b. o. A nevezett lap szerkesztőjével hiába polemizálnánk, mert a ki folytonosan iszik, az nem ér rá polemikát olvasni. Szives figyelmét köszönjük és kérjük bennünket jövőre is kitüntetni vele.

C. D. urnak **Pozsony.** Soha!

